Број 181. У Новом Саду, у уторак 21. августа (3. септембра) 1912 Година XLVII.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 К 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 К 25 п. за четврт године 9 К 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 кр., на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА" ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т. Чавића — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у Лауша Кошута (главној) улици број 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрација »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот

Чек-конто 12008.

На догледу нове борбе.

Политичка позорница у Угарској почиње да оживљава, јер се ближи 4. (17.) септембар, када ће да се отворе врата угарске саборнице. Иако је положај Лукачеве владе уздрман, она ће изићи пред сабор, јер још није извршила своју задаћу потпуно. Беч тражи, да се изгласа 250 милијона круна за нове топове и потребна свота за издржавање повећаног броја војника. Лукач је на то пристао, па му је под тим условима продужена владавина. Истина, Лукач је мислио, да учврсти своју владавину тиме, што би грофа Стевана Тису гурнуо са саборске председничке столице, јер мисли, да би тиме умирио опозицију. Тако би, мисли он, спасао своју лађу да не потоне. Али се Тиса не да, него жели да падне заједно са Лукачем или обојица да остану. Заједно су вршили безакоња, па је право да обојица испаштају, а не да остане лага само на Тиси. Беч пак има сада рачуна, да их обојицу задржи, док не спроведу све, што му треба за војску, а неће да новог министра председника одмах у почетку тиме убогаљи. Тиса и Лукач су већ толико оцрњени пред јавним мњењем у Угарској, да им нови покори на јесен не могу већ ништа више шкодити.

Међу мунговима је овладала велика пометеност. Не зна се, шта ће бити, а виде, да овако не може дуго остати. Неки од њих хтели би да буду помирљиви, а други се опет кочопере. Разуме се, да то много не вреди, јер ће они ипак онако урадити, како им се заповеди. Ако им се заповеди, да праве мир, они ће викати: Живео мир! Затражи ли се од њих, да одобре највеће насиље, викаће: Живео рат! Мунговски посланик Геза Антал изјавио је у Пани, да се више не могу изменити закони, које је сабор усвојио, а краљ потврдио, али се може с опозицијом погађати о измени саборског пословника. Слично су говорили и други мунгови. У Абаујсанту говорио је мунгов Барцаји. Ту су били и многи опозициони бирачи. Један од кошутоваца оштро је говорио против избацивања посланика из сабора. *Усвојена је одлука, да се осигура посланичко имунитетско право и да се спече у будуће Тисина насиља.* Мунговски посланик Барцаји изјавио је, да ће ту одлуку поднети владиној странци, па ако је она не усвоји, *он ће иступити из владине странке.*

Као што се види, у владиној странци нема више слоге, а то значи, да неће сва владина странка помагати Тису и Лукача, ако покушају да на јесен поново бацају посланике из сабора. Док је у мунговској странци пометња, дотле у опозицији влада потпун споразум. Извршни одбор опозиције држаће ових дана своју седницу, у којој ће поставити своје услове за мир у Угарској „Пешти Напло" дознаје, да ће поставити ове услове: 1. да се успостави у сабору стање, које је постојало пре Тисиног насиља, 2 да би се преговори могли водити, морају се уклонити Тиса и Лукач, а краљ нека ради преговора именује ону личност, у коју има највише поверења, 3. да се саборском одлуком укине пооштрени пословник, који је донесен незаконитим путем, а све законе, који су од 4. јунија ове год. донесени, да поднесе влада сабору ради поправке и допуне, 4. да се у будуће онемогући прогањање листова, 5. да се поправе економске прилике, 6. чим се то спроведе, *да се садашњи сабор одмах распусти и да се сазове нов сабор, којем ће бити једина задаћа, да изгласа закон о општем, једнаком и тајном бирачком праву* и с тим у свези, да се измени саборски пословник, 7. да нова влада буде састављена из људи, који су искрене присталице општег, једнаког и тајног бирачког права и да бар у оној мери прошири бирачко право, како је то удружена опозиција утаначила.

Овај програм опозиције има изгледа, да буде и остварен, јер и у Бечу неће имати ништа против тога, чим делегације одобре трошак за повећану војску и набавку нових топова. Полузванична бечка „Информација" већ је нагласила, да ће доћи нова влада с таким програмом и да ће на челу те владе бити гроф Јован Зичи. Он ће расписати нове изборе и спровести опште бирачко право. Да је Лукач пао, то закључује бечка „Информација" из тога, што је министар спољних послова, гроф Берхтолд, рекао, да Лукач вара и себе и друге, ако мисли, да му у Бечу положај није уздрман. Владини листови нису ту вест побили, а и по напред споменутим мунговским говорима види се, да је Лукачева звезда потавнила.

Писмо из Београда.

Народни збор у Београду. — Свештеничка скупштина. — Земаљски скуп радикалне странке. — Енглески либерални лист и балканско питање. — Разно.

У недељу пре подне одржан је овде велики народни збор, о којем је „Застави" послат опширан извештај брзојавним путем. (Види јучерашњу вечерњу „Заставу"! Ур.). Иако је народ у Србији јако огорчен и узбуђен, светина се са збора разишла врло мирно, али зато се чули огорчени узвици: Рат Турској! Збор је био сјајно посећен. У њему су учествовале *све странке* и дале своје говорнике, који су дали одушке огорчењу народном у слободној краљевини Србији. Прота Ђурић, Павићевић и Миливоје Башић у својим говорима осудили су безвлашће у Турској и нагласили, да Србија мора све жртвовати, да спасе Српство у Старој Србији и Македонији. Од силног је утиска био говор нашег брата Јамандијевића из Водена у Македонији, који је изишао на балкон позоришта у народном оделу свога краја. И омладинац Божовић је дао израза српском огорчењу. Донесена је одлука, која је упућена на адресу турске владе, а у којој се озбиљно наглашава, да Србија неће дозволити, да се истреби Српство у Турској. Са жалошћу се пак мора указати на ту околност, да су покољ у Сјеници приредили муслимани, који су пореклом Срби, али је муслиманска вера од њих створила огорчене душмане Српства. (Види јучерашњи извештај о погибији Илије Поповића у Сјеници! Ур.).

ПОДЛИСТАК.

ЗА ЧАСТ И ХЛЕБ. (41)

— РОМАН ИЗ ДОБА ТИЦАНОВЕ БУНЕ. —

40.

У дому иришког грађанина Јове Марковића, даје се не толико обилата колико весела и срдачна част.

Јова је срећан: јутрос је из Крушедола стигао у Ириг Доситије Обрадовић. Готово сва је варош изишла у причек славноме човеку. Улазак је у вароши био свечан: Доситије је пешице с првацима варошким ушао у онај Ириг, о коме је толико пута писао и за који се још у његовој младости говорило:

— Не може се нико близу Ирига по светити!

Стотинама успомена навалише на старога Доситија, чија је душа сада пливала у нарочитом задовољству што му се дала прилика још једном походити места чудноватих догађаја своје младости.

Примио је позив господара Јове да му буде гост на ручку. Зато ће у многим домовима иришким, данас остати ручка на претек: многи су спремали за случај да поштовани старац изабере њихов дом као место где ће обедовати.

На обеду у господара Јове поред Доситија је још до двадесет лица, грађана иришких, а међу њима је и — Сергије, раванички калуђер, који је, нашавши се, по својој несрећи, на путу порока, дошао био да сврши неке поверљиве послове митрополитове, па се, видећи како се спрема дочек за Доситија, знао увући у друштво добрих родољуба.

Омладина свега Ирига чисто је опколила кућу господара Јове, па се срећним осећа сваки, кога редуша зовне и замоли да јој у послу помогне. А блажен је онај, коме падне у део да уноси јело, или пиће, или ма какву потребу у трпезарију, где се данас гости чувени Доситије.

При ручку дође убрзо реч и о опомадашњем догађају с митрополитом и о неприликама у које је био упао. Тада Доситије чу и за проклетство, које је Стратимировић био бацио на Врдник и на околину.

Упитан шта о томе мисли, Доситије одлучно одговори:

— Могу појмити, да је господин митрополит у наступу срдбе учинио тако што, јер гнев избезумљава свакога човека. Али ако је реч о томе, да ли штогод вреди то проклетство, тај интердикт митрополитов, ја смем слободно рећи: никад и ни до века! По Богу, браћо! Прошла су она глупа и слепа времена средњега века, када се и тако штогод могло случивати, и када су се проклетства и благослови могли слати по нарочитим људима, подобно онима, који — рецимо — носе писма и наредбе из једне вароши у другу. Господин митрополит има заиста тешкоће, али се оне не решавају таким средствима, којима се људи разумни морају данас смејати. Зар сада, када наука сија као сунце небеско, и када је тако близу да је сваки човек може усвојити и као ваздух у себе удихати — зар, велим, сада да се може и о таком чему говорити! Не, браћо, никада! Пожелимо господину митрополиту да из неприлика што пре изађе, као и да се праведној ствари нашега беднога народа што лепше задовољење даде — а необичности проклетства оставимо, по Богу, на страну!

Реч је Доситијева била искрена, можда и мало више смела, али — Доситије није могао друкчије ни мислити ни говорити.

Сви присутни примише његово разлагање с пуно љубави, у толико пре што је њиховој души, побожној искрено, годила реч по којој проклетства не може ни бити.

Смисао се Доситијевих речи онога тренутка пронесе и кроз омладину, која је, како рекосмо, била из почасти опколила дом господара Јове, а одатле као муња пролете кроза сву варош. Свакоме је ствар изгледала овако: Митрополит је набацио проклетство, а други један човек, који зна више и од митрополита, скида сада то проклетство . . .

(Наставиће се.)

Ових дана састаће се у Београду свештеничка скупштина, у којој ће се већати о неуређеним приликама свештеничког стележа у Србији. Свештеници се туже, да им рђаво иде, јер немају уређену плату. Истина, да је свештенички бир претворен у новац, али слабо се плаћа, па је за последњих 10 година пропало око 7 милиона динара неукупљеног свештеничког бира. „Самоуправа“ тражи, да држава уреди свештеничку плаћу. Србија троши на неправославне свештенике преко 20 хиљада динара годишње, а за 975 правосл. свештеника не даје ни паре, осим што троши на плату владика и духовне судове 175 хиљада динара и на богословију 245 хиљада динара (Србија дакле даје на владике и духовне судове 175 хиљада динара, а ми дајемо на 6 владика 200 хиљада круна, осим тога патријарху дајемо око 1 милијона круна и издржавамо конзисторије. Ур.)

Радикална странка држаће 29. и 30. септембра ове год. у Крагујевцу свој земаљски скуп, који треба да је препороди и да да јој даде савремен програм и добру организацију. Том приликом вратиће се дисиденти у радикалну странку, а тада ће се коначно решити и о образовању нове владе. Онда ће радикална странка бити много јача, па ако и не дође до коалиције са самосталцима, може се образовати чисто радикална јака влада, јер ће радикална странка имати 91 посланика, дакле 21 глас већине у народној скупштини.

Овде је непријатан утисак учинило писање енглеског „Дели Кроникла“, којим препоручује Енглеској и Француској, да не пречe Аустро-Угарску у решењу балканског питања на свој начин, јер је за Балкан ипак најбоља аустријска управа. Тај лист мисли, да је Аустро-Угарска, потпомогнута Немачком, Румунском и Бугарском, довољно јака, да сузбије Русију и Турску. Истина, да је „Дели Кроникл“ главни орган либералне странке у Енглеској, али за спољну политику њиме се не служи енглеска влада. Међутим, крајње би време било, да Србија попуни место свога посланика у Лондону, јер је оно од великог значаја у данашњим приликама.

Има и неколико ситнијих вести, које ћемо забележити: Београдска полиција забранила је број „Одјека“ од петка због увреде краља. — Бивши црногорски министар и вођа црногорске емиграције, Мих. Ивановић, отпутовао је у Цариград. — Готов је Карађорђев споменик. Краљ га је прегледао. — У Паризу је свршио дипломатску школу Иван Герасимовић. — На овогодишњи конгрес земљорадничких задруга у Зајечару долази око 6000 гостију. — У Беч и Праг отпутовало је 25 београдских учитеља. Излет је научне природе.

Вајари, настањени у Београду, предали су општини варошиБеограда преставку, у којој протестују против намере општинског одбора, да се повери Ивану Мештровићу израда водоскока за преуређене Теразије и траже, да се тај посао путем стечаја повери једноме од њих.

Политички преглед.

Берхтолдов предлог и балканске државе.

Познати предлог аустроугарског министра спољних послова, грофа Берхтолда да се велике силе поразговоре о уређењу унутарњих прилика у Турској, неповољно је примљен и у Београду и у Софији, па и у Петрограду. Није много друкчије ни у Паризу и у Лондону, јер сви увиђају, шта се скрива иза Берхтолдова предлога и куда управо циља Беч. И балканске државе, а нарочито Србија и Бугарска, настојавају, да и оне учествују у том разговору, што би дабогме било врло непријатно бечком дипломати. То настојавање Србије и Бугарске потпомаже јака струја и у Петрограду. „Новоје Времја“ тражи, да Русија предложи, да и балканске државе учествују у разговору, што га је предложио Берхтолд Присуство балкавских држава, па и сам захтев да и оне учествују, био би — каже „Новоје Времја“ — добар противан потез плановима грофа Берхтолда и руска дипломација не сме пропустити да га учини. Из Софије јављају, да се по разним министарским изјавама даје закључити, да све садашње настојање бугарске владе и њене дипломације иде за тим, да се задобију владе руска, француска и енглеска, да траже и учешће Бугарске у разговору о предлогу грофа Берхтолда. Говори се да је Русија то већ обећала. Полузванични лист пак српске владе „Самоуправа“ у јучерањем уводном чланку саопћава, да ће Србија морати учествовати у међународној конференцији, која ће се ускоро одржати.

Беч прети Србима у Босни.

У Бечу нису задовољни са држањем Срба у Босни и Херцеговини. Полузванична „Босанска Кореспонденција“ тим поводом пише, да се неће оштрије поступати против сабора као против једног дела јавног мишљења у Босни, које сеје нерасположење, јер „није остало неопажено да се главни органи српске јавности „Српска Ријеч“, „Народ“ и „Отаџбина“ ни једном ријечи не сетише царева рођен-дана, напротив позабавише се на свој уобичајени начин врло озбиљно с догађајима у Србији“. То ће шкодити уставности. Билински дакле прети Србима, да ће с њима поступити као с великим издајницима, а свакако ће се угушити слобода штампе.

Заједнички рад Србије и Бугарске.

Сви софијски листови доносе чланке, у којима истичу, да Србија и Бугарска морају водити заједничку политику на Балкану. Софијски „Дневник“, говорећи о покољу у Сеници и Белом Пољу пише: „Бугарска и Црна Гора су учиниле своје. Србија мора учинити то исто. Српски народ, који је дао доказа, да не може трпети насилничких режима у својој земљи, пред ужасним покољем у Сеници и Белом Пољу, мора да устане као један човек и да викне: Рат Турској! Србија, Бугарска и Црна Гора треба да заједнички пођу у помоћ браћи својој по крви и вери. Покојни руски цар Александар II. обесмртио је своје име ослобођењем Бугара, али његово велико дело остало је недовршено. Краљ Фердинанд, краљ Петар и краљ Никола дужни су, да доврше Александрово дело. Словенске престонице на Балкану, подајте једна другој искрено и братски руке и са непобедивим крстом у руци пођите на некрста. Циљ је исти — непријатељ је опћи.“ У таком правцу пишу и остали бугарски листови. Мисао о тројном савезу славенских држава на Балкану шири се све више и више. Бугарски политичари увиђају, да је потхват грофа Берхтолда уперен против Бугарске и Србије. Беч хоће да потпомогне Арнауте, како би на тај начин што више ометао српско-бугарске претензије на Стару Србију и Македонију. Беч хоће да потпомогне Арнауте, да би лакше истребили и Србе и Бугаре и Грке у Турској и онда Бугарска и Србија неће више имати права, да траже заштату својих сународника, јер их неће ни бити у Турској. Некоји бугарски продани листови покушали су, да Бугарску заваде са Србијом, па су писали, како Бугарска мора и треба да тражи Ниш и Пирот. Бугарско јавно мнење је с гнушањем одбило тај одвратан потхват проданих душа. Угледни бугарски политичари предлажу, да се одржи заједнички српски и бугарски збор, на коме ће српски и бугарски народ тражити, не којекакве реформе у Турској, већ автономију Старе Србије и Македоније. Арнаути нису надлежни да реформишу те две словенске земље, јер — кажу — може се унапред знати какве ће бити нове реформе, кад се зна, да је Аустрија наоружала Арнауте.

Бугарска за рат.

Огорчени бугарски народ због покоља у Кочанима на све стране по Бугарској држи велике зборове, на којима тражи рат против Турске. Нарочито су сјајни били зборови у Софији и Варни. Тим опћим народним покретом бугарска је влада доведена у незгодан положај, а нарочито краљ Фердинанд, кога чине данас одговорним за све оно, што се догодило у Турској. „Икдам“ јавља, да је бугарска влада изјавила турској влади, да уза све народне зборове неће ништа предузети против Турске. Велике силе су изјавиле бугарској влади, да оне неће дозволити рат и нарушавање садањег положаја на Балкану. Но бугарски народ говори друкчије. Софијски „Дневник“ пише: Европа тражи од бугарске владе одржање садањег положаја, али она мора знати, да ту није само влада, која ће решавати питање о миру или рату. У Бугарској краљевини налази се и народ, који је већ рекао своју реч: Рат! А ако влада не буде водила рачуна о наводним захтевима, онда нека се не зачуди, кад једног дана бугарско грађанство устане против своје владе и викне: доле! Величанствени пак збор у Софији решио је, да се протестује против истребљења Бугара и да се

Бања Ковиљача.

Написао **Ивко Матић.**

(Наставак).

„Метеоролошка посматрања“: Средња дневна топлота 20° С., максимална топлота дана 27°, „С., минимална хладноћа ноћи 13°, „С. — Разлика између дневне и ноћне топлоте 14°, „С.

Ова велика разлика између дневне и ноћне топлоте нека служи за најстрожију опомену купалишним гостима, да ноћу чувају своје станове и да рано не излазе из својих обиталишта а да не обуку топлије одело.

Цене собама за појединце од див. 2—3½, са 2 кревета дин. 4—5. Те цене важе и за хотеле Собе празне без постељине знатно су јефтиније.

„Цене јела“: Супа с јајетом 30 пара, обична са тестом 20 п., говеђина са сосом 50 пара, поврће кувано као: сарма од винова лишћа, зелени пасуљ, ђувече, мусано сарма од слат. купуста, спанат и остало 60 пара и то са афлагом. Леба колико гост поједе 10 пара, *печење*: ¼ пилета дин. 1·—, пачије печење дин. 1·—, гушчије дин. 1·20, прасеће дин. 1·20, бифтек с јајетом, бечка шницла, Рамстек на путеру, телећа шницла, све á дин. 1·20, Росбратен д. 0·80, ћулбастија д 0·70, разна салата од 30—40 п., тесто: омлет суфле дин. 1·—, торта са шамом дин. 0·50, палачинка 60 пара; кох од пирипце 50 п., шам-торта 50 п, штрудла са сиром, јабукама и т. д. 50 п. Разни компоти од 30—50 пара. — *Цене млека, кафе, те остале млечне хране*: На најзгоднијем месту, тако-рекући у центруму саме бање налази се млекара под фирмом: „*Први бањски здрављак*“. Господарица тога здрављака је вредна и чиста наша удовица (Сремица) *госпођа Живка.* — Сва купалишна интелигенција долази редовно гђи Живки ујутру на добру белу кафу, чисто млеко, путер, кисело млеко и на млеко у ком је укуван пиринач; на сладолед, крахел и „синајко“ (воћни сок), а уз то има своју пекару, где се могу добити у свако доба фришке кифле, мали милихброти и иначе остали слаткиши. Цене доброј повећој шољи кафе са кифлом 45 пара, шоља млека 20 пара, леп комад путера дин 0·80 у разној форми, кисело млеко чаша 20 пара, пиринач у млеку 20 пара, гефроренес од 20—40 пара и т. д. — Пошто се овде у бањи пиће врло мало пије, утолико је добио *здрављак гђе Живке* леп глас и одличне госте. — Све ове цене прописао сам тачно из јеловника, а које су у свима локалима једнаке. Јела су изврсна укусна и снажна. О свима кујнама води се *најстрожији* надзор од стране саме управе и бањског лечника.

Цене пута до Ковиљаче: од Београда до Шапца лађом I. класа дин. 5·90, II. класа дин. 3·80. — Жељезница, која је у вези са лађом II. класа дин. 3·45, III. класа дин 2·30. Посетиоци купатила имају у повратку бесплатан подвоз лађом (српском) од Шапца до Београда и жељезницу од Ковиљаче до Шапца. Сваки посетилац мора да сачува карте за повратак, да се може легитимирати — Из Београда полази лађа за Шабац у 7½ сати ујутру стиже у Шабац у 3 сата после подне. Из Шапца креће се железница у 4½ сата после подне, а стиже у Ковиљачу у 7½ сати увече. Од пароброде станице у Шапцу до жељезничке станице има 8—10 минута пешице. Оним посетиоцима, којима је пријатније и згодније, да тај пут жељезницом превале, могу из Земуна жељезницом преко Руме, Кленка, одатле малом дампфером у Шабац Овај пут је згодан за Сремце, Бачване и све оне до Загреба. — И ова пруга има везе из Шапца са српском жељезницом, *а згодност је онда само код српске жељезнице.* Према тачном извештају бањске управе посетило је ову бању у год. 1905. 2118, 1906. 2449, 1907. 2948, 1908. 3054, 1909. 3550., 1910. 4148, 1911. 5041, а ове сезоне у 1912. год. посетише до сада 5698, а нисмо још у августу, главној сезони.

(Наставиће се.)

потражи автономија Мађедоније, ако се то не би добило, онда влада да објави рат Турској. Председник збору, пуковник у миру и бивши мађедонски војвода, Протогеров, рекао је: „Не буде ли влада објавила рат у што скоријем времену, бомбе и борба, која се води данас у Турској, биће пренесена у Софију“. — Бугарско собрање сазвано је половином септембра у ванредно заседање. Држи се, да ће на седницама собрања долазити до бурних призора. — Бугарски посланици на Цетињу и у Риму изјавили су, да није неверојатно, да на Балкану, а нарочито између Бугарске и Турске дође до тежих заплета.

Турске истраге.

Турска је влада спровела истрагу у ствари покоља у *Кочанима*. Исход истраге је по полузваничном саопћењу овај: Некоји војници су заиста потукли више Бугара, али се није могло да утврди, који су то војници. Полиција није учествовала у нападајима и власти су биле преузеле потребне мере. Било је и пљачкања, али кривце је немогуће пронаћи. Бомбе су убиле 26 особа, од којих су 19 Бугари. У метежу убијено је 19 особа (Бугара), а рањено је 30 муслимана и 15 Бугара. Ухапшено је 16 особа, на које се сумња, да су извели атентат бомбама и да су учествовали у покољу. — Ето то је исход турске истраге. Кривци се „не могу да пронађу“! И неће бити чудо, ако поново дође до покоља, када кривци тако олако могу да прођу.

Вести из места и са стране.

Ванредна црквена скупштина у Земуну.

„Српски Одјек“ јавља, да ће на Ускованије о. г. бити ванредна седница црквене скупштине, у којој ће бити на дневном реду осим осталога још и оставка председника, потпредседника и одборника Владе Јовановића и Павла Д Јовановића као и отпис патријарха Лукијана гледе уважања комесаријата у нашој автономији.

Комесаријат у горњокарловачкој епархији.

И горњокарловачка епархија добила је комесарчиће. У комесаријатску епархијску управу именовани су: Стево Матијевић прота костајнички, Илија Машић прота оточки, Милутин Вукелић парох огулински, Никола Алагић бележник епархијски и референт, Мијо Косановић учитељ у Плашком и Љубибратовић, умир. бележник, а за заменике: Мих. Грубор парох дворски, Јово Главочлија парох јабуковачки и Рафаил Перић, адм. парохије вукшеваче. Такође и горњокарловачка епархија добила своје комесарчиће.

Читуља.

Пишу нам из Брода на Сави: Смрт нашега пароха, Симеона Кајгановића, тежак је удар за Српство у овим крајевима. Изгубисмо онда, када је био у најбољој мушкој снази. Врли покојник био је честит и ваљан Србин, веран пастир својој пастви и добар старешина и отац својој породици. Његову смрт оплакују супруга Наталија рођ. Ружичић, синови Миленко и Александар, кћи Десанка, многобројна родбина, парохијани и пријатељи. Српска народна радикална странка изгубила је оданог присталицу, а „Застава“ свог дугогодишњег претплатника. Одбор српске православне црквене општине у Броду на Сави издао је посебну објаву о смрти свог заслужног, омиљеног и опће поштованог пароха, Симеона Кајгановића Његово мртво тело опојано је 20. августа о. г. у бродској српској цркви и сахрањено у српском прав. гробљу уз многобројно учешће грађанства без разлике вере и сталежа. Вјечнаја му памјат!

Занатлијска омладина о вечерњој школи.

На скупштинској седници Кола Занатлијске Омладине у Новом Саду, одржаној у недељу по подне, расправљано је о више важних предмета. Најважније и од највећег значаја било је питање да се створи вечерња школа, коју ће моћи полазити све младе занатлије чланови Кола Занатлијске Омладине, без засебног плаћања школарине. Предавало би се све оно што је неопходно да познаваља и зна млади занатлија, кад ради и спрема се за свој самосталан живот: рачун, књиговодство, српски језик, како се пишу писма (коресподенција), краснопис, све оно потребно из занатлијског, трговачког па и грађанског права, цртање, историја и т. д. Вечерња школа би трајала преко зиме од новембра до априла. Скупштина је дакле једногласно изрекла потребу оваке школе за занатлијску омладину, и поверила управи да учини све остале потребне кораке за остварење школе, као и то, да се обрати нашим образованим људма, који би се примили да буду предавачи омладини. Даље је решено, да се одржи забава о божићним Покладама, и прочитан нов весео позоришни комад „Село и сватови“ од Жививека, који је примљен да се представља на забави. Даље тачке забаве ће се накнадно утврдити и објавити. Решени су још и други мањи предмети, те је скупшина тиме закључена.

Српска забава у Избишту.

Пишу нам из Избишта у Банату: У недељу 19. августа о. г. приредила је наша омладина забаву, од које је чист приход намењен оснивању Српског Сокола у Избишту. Програм се састојао из 6 тачака. Омладински мушки збор певао је Бајићеву „Песму српских соколова“, Бетовнову „Молитву под звездама“ и Бајићеву „Винску песму“, тамбурашки омладински збор свирао је Бајићеве „Српске народне песме“, Лука Бокоров је изводио шаљив монолог „Шетња једног стенографа по вашару“ од Љ Ненадовића, уз гуеле је певао Лазар Јованчић, а успео је и четворопев „Расти ружо“ од Вилхара.

Трговачки стручан течај.

Земаљско удружење трговачких намештеника, по дозволи угарског министарства просвете, отвара шестомесечни трговачки стручни течај у Будимпешти, Андрашијев пут бр. 67. На течај се могу уписати како мушки, тако и женске. У име предспреме тражи се, да су свршили бар други разред грађанске школе. Настава је од 9 до 1 сата пре подне или од 2 до 6 сати после подне. За намештање слушалаца из покрајине стара се управа. Ради ближих обавештаја треба се обратити управитељству, Андрашијев пут 67 број. Уписивање сад тече. Може се пријавити и путем писма.

Човек за једну лубеницу.

У селу Клечевцу, Стара Србија, има бостан Амит Бацаковски, на гласу рђав и злочест човек Поред бостана му прошао у баксуз дан 13. о. м неки Ибраим ћаја из оближњег Пашиног чифлука. Не тражећи допуштење наже се и откиде једну лубеницу, а Амит ни две ни три но са револвером у руци јурнуо на њега, уз ужасну вику и дерњаву. Узалуд га је Ибраим молио, да га се окане, па кад му није помогло, хитро скиде мартинку с рамена и док трепеш Бацаковски Амет кркљао је у стрњици смртно погођен. Ибраим ага је одатле певајући наставио пут на колима, боцкајући спокојно останом своје троме биволе.

Време.

По извештају будимпештанске метеоролошке станице очекује се хладно време, на многим местима киша.

Кратке вести.

— Стево Остојић из Прњавора у Босни завештао је сарајевској „Просвјети“ три куће у вредности од 50 хиљада круна. Хвала добротвору!

— Београдска општина одредила је 1000 динара за пострадале од града у околини Босанске Градишке.

— Професор београдског универзитета, Јефто Дедијер, који је у Книну ухапшен због шпијунаже, предат је суду у Шибенику. Брани га др. Љуја Бакотић, који се нада, да ће га ослободити, чим се прегледају фотографије, које је Дедијер снимао.

— У Пећи је приликом пуцања у очи рамазана Арсеније Здравковић нехотице убио свога пријатеља Јеремију Поповића. Здравковићи сада прете осветом.

— „Обзору“ јављају из Београда да су турски војници прешли српску границу и напали српску пограничну стражу У бој је погинуо један српски стражар. Турци су потиснути преко границе.

— У Цариграду је изгорео један део јеврејске мале Уништено је преко 100 дрвених кућа

— Идућег пролећа посетиће руски цар Париз и Лондон.

— Уредника „Рјеча“ у Петрограду осудила је полиција на три месеца затвора, јер је писао о догађајима на свеучилишту у Саратову.

— У Сједињеним Државама Северне Америке има 600 хиљада Срба и Хрвата са 24 српских и хрватских листова, имају многа друштва са преко 50 хиљада чланова.

— Комесар Цувај наредио је, да се даде допуст учитељима и учитељицама, који ће ићи на католички евхаристички конгрес у Беч.

— Српско новинарско удружење приређује излет у Сарајево на 10 годишњу прославу „Просвјете“.

— Котарски предстојник у Гацком (Херцеговина) осудио је 21 грађанина на 1800 круна глобе због тога, што су певали соколску химну.

— У борби Црногораца и Турака око Мокрог и Каркола погинуло је пет Турака и три Црногорца.

— За привременог учитеља у Земуну постављен је Милош Поповић, а за привремену учитељицу Катица Николић. Избор Надежде Малбашке уништен је.

— За учитеља у Старом Сивцу изабрат је Иса Поповић, учитељ у Сантову.

— У Триполису је пре неколико дана почео излазити први дневни лист, наравно на талијанском језику; име му је „Нуово Италија“ (Нова Италија).

— Угарски министар просвете именовао је за учитеље комуналних школа: Ђорђа Јовановића у Орловату, Александра Живановића у Фаркаждину и Ивана Дражића у Ченти.

Брзојави „Застави“.

Стигли 21. августа.

Опозиционе вође о положају у Угарској.

Будимпешта У недељу полагао је рачун пред својим бирачима у Шомођију потпредседник Кошутове странке Јулије Шаги. На збору је говорио и гроф Михајло Кароњи и гроф Апоњи. Кароњи је рекао: Може бити, да ће опозиција изгубити битку, али ако ми пропаднемо, тада је пропала и земља. Ми не можемо друкчије закључити мир него ако они, који су тако лакомислено водили једну странку (мунговску), одступе са водства. — Гроф Апоњи је рекао, да ће се могућност за мир указати тада, кад владина странка увиди потребу, да се погрешке морају исправати и када се помири са мишљу, да не могу исправљати они, који су навели повреде правном поретку. Када пак буде реч о условима миру, опозиција ће бити врло предусретљива. Они неће тражити ни пониженье већине, ни повреду краљевског устројства.

Промена у аустријској влади.

Беч. Министар-председник Штирк, који је већ од неколико недеља болестан, ускоро ће поднети оставку. Јуче по подне био је савет Штиркових лечника и од тог саветовања зависи, да ли ће Штирк одмах поднети оставку или ће га и даље замењивати у звању министар Хајнолд. С обзиром па то, да Штирку никако није боље, држи се, да ће поднети оставку. Опће је мишљење, да ће министар-председник бити Хајнолд.

Догађаји у Турској.

Цариград. Заповедник првог војничког кора писао је свима цариградским листовима и позвао их, да престану расправљати о реформама Арбаније. У противном случају ће листове прогонити.

Несрећа на железници.

Аусиг. Јуче је на железничкој прузи Праг – Боденбах искочило са шина шесторо кола особног железничког воза. Три путника су тешко, а шесторо лако рањени.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 3. септембра 1912. године.

Пшеница прве каквоће 22 К 60 п. до — К — п
Пшеница нова 21 К — п. до — К — п.
Пшеница средња 20 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 21 К — п. до — К — п.
Кукуруз нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари — К — п. до — К — п.
Зоб нова — К — п. до — К — п.

Све од сто кила.

*

Са новчане пијаце.

Оскудица у новцу не попушта. Аустроугарска Банка је крајем августа исплатила меница за 35 милијона круна више него што је примила од платиних меница. Нема изгледа, да ће се прилике поправити, јер је спољна трговина наша још увек пасивна. У јулију ове године увезли смо са стране за 203 милијона круна више робе, него што смо извезли, а то значи, да смо за толико осиромашили. Ако тако потраје, бићемо ове године пасивни са 2000 милијона круна.

Ad. Бр. У. Ф. 316 ex 1912.

ОБЈАВА

лицитације на мањак.

Дана 13. септембра по нов. 1912. одржаће се у писарни манастира Раванице у Врднику усмена и офертална лицитација за оправку цркве и куће срп. прав. манастира Раванице. Предрачуњена свота износи К 43,769·35.

Усмена лицитација ће отпочети тачно у 10 сахати пре подне, а оферти ће се отворити одмах по завршетку усмене лицитације, после чега ће се и коначни резултат прогласити.

Прописно биљеговани оферти и прилози снабдевени са 5% пишманлуком предрачуњене своте имају се најзад дана 12, септембра по нов. кал. до 12 сахати пре подне предати управи манастира Раванице.

На завоју оферта, који мора бити запечаћен, мора бити јасно исписано: Управи срп. прав. манастира Раванице у Врднику. Понуда за оправку цркве и куће манастира Раванице.

Усмени лицитанти су дужни на дан лицитације положити поверенству 5% пишманлук предрачуњене своте у колико нису исти поднели са евентуалним офертом. Накнадне, касније стигле и телеграфске понуде, као и оне, које нису правилно обележене неће се узимати у обзир.

У лицитацији могу учествовати осим дипломираних техничара само званично овлаштени подузетници градитељи, што су дужни на захтев сведоџбом доказати. Задржава се право поверења према личности макар понуда била и скупља.

Досталац је дужан исти дан свој пишманлук надопунити на 10%, а офертални досталац за случај да лицитацији лично не присуствује, у року од 48 сахати иза примљене обавести о досталости посла.

Услови и предрачун могу се у званичним часовима видети у канцеларији срп. нар. црк. мерника у Карловцима и то до укључиво 12. септембра, а затим на дан лицитације у манастирској писарни.

У Карловцима, 16. (29) августа 1912.

1436 1-3 **Срп. нар цркв. мерник.**

ЧИТАЈТЕ ДОБРЕ КЊИГЕ!

Приповетке, *Ги де Мопасана*, (27 новели), лепо увезано К 3·50 — **О друштвеном просвећивању** од *Ђорђа Грујића*, лепо увезано К 1·60. — **О Немцима** од *Др. М. Тривунца*, лепо увезано К 2·50. — **Дела Ђуре Јакшића** у 4 књиге, лепо увезано К 15·—. 1432 1—10

Издавач: Напредак — Земун.

ПРОДАЈЕ СЕ КУЋА

У СВИЛОШУ (СРЕМ)

у којој постоји од више година **мешовита трговина**. Због породичних околности

ПРОДАЈЕ СЕ

са дућанском робом заједно или без робе засебно.

Купац неби морао одмах целу своту положити, могао би известан део куповне цене и на отплату остати.

За цену и услове ваља се обратити власнику 1394 1—3

Пери Обрадовићу
у Свилошу (Срем) z. p. Neštin.

ПОМОЋНИК

галантеријске и конфекционе струке, који је вичан аранжирању *излога* и који влада српским, немачким и мађарским језиком, може добити место одмах. Понуде, у којима ваља означити захтев (фикс) плате и приложити фотографију, треба упутити на

Лукић и Јанковића
1427 1—3 Митровица.

Ad бр. У. Ф. 311. 1912.

ОБЈАВА

лицитације на мањак.

Дана 17. септембра п. н. 1912. одржаће се у писарни манастира Фенека у Фенеку усмена и офертална лицитација за оправку цркве и куће срп. прав. манастира Фенека. Предрачуњена свота износи К 28,339.60.

Усмена лицитација ће отпочети тачно у 10. сахати пре подне а оферти ће се отворити одмах по завршетку усмене лицитације, после чега ће се и коначни резултат прогласити.

Прописно биљеговани оферти и прилози снабдевени са 5% пишманлуком предрачуњене своте имају се најзад дана 12. септембра п. н. к. до 12. сахати пре подне предати Управи манастира Фенека.

На завоју оферта, који мора бити запечаћен, мора бити јасно исписано: Управи срп. прав. манастира Фенека у Фенеку. Понуда за оправку цркве и куће манастира Фенека.

Усмени лицитанти су дужни на дан лицитације положити поверенству 5% пишманлук предрачуњене своте у колико нису исти поднели са евентуалним офертом. Накнадне, касније стигле и телеграфске понуде, као и оне које нису правилно обложене неће се узимати у обзир.

У лицитацији могу учествовати осим дипломираних техничара, само званично овлаштени подузетници градитељи, што су дужни на захтев сведоџбом доказати. Задржава се право поверења према личности макар понуда била и скупља.

Досталац је дужан исти дан свој пишманлук надопунити на 10% а офертални досталац за случај да лицитацији лично не присуствује, у року од 48 сахати иза примљене обавести о досталости посла.

Услови и прорачун могу се у званичним часовима видети у канцеларији срп. нар. црк. мерника у Карловцима и то до укључиво 16. септембра а затим на дан лицитације у манастирској писарни.

У Карловцима, 16. (29.) августа 1912.

1437 1—3 **Срп. нар. црк. мерник.**

---

86. szám. eln. 1912.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré teszem, hogy a város belsőségétől keletre, a Ferencz József csatorna mentén, északra a pirosi és ófuttaki határig, valamint nyugatra Budapest-zimonyi vasutvonaláig és azontul Dunáig terjedő kbl. 2000 kat. hold mélyfekvésü terület vizlelenitési és lecsapolási munkálatainak engedélyezése ügyében az 1885. évi XXIII. törv. cikben előirt engedélyezési tárgyalást 1912. évi oktober hó 7. napjának délelőtti 10 órájára tüzöm ki. az ujvidéki városháza kis tanácstermében. Erről az érdekelteket azzal értesitem, hogy a tárgyalást a polgármester vagy helyettese fogja vezetni és az engedélyezendő vizimü műszaki tervezete és a kulturmérnöki hivatal szakvéleménye a tvh. mérnöki hivatalnál f. évi szeptember 5-étől oktober 4-ig a hivatalos órák alatt betekinthetők

Felhivom egyben az érdekelteket, hogy a munkálat tekintetében netáni észrevételeiket akár a közszemlére való kitétel alat a polgármesterhez irásban, akár a tárgyalás előtt szóval adják be

Ujvidék szab. kir. város polgármestere 1912. évi augusztus hó 30. napján.

PROFUMA,
alpolgármester.

1433 1—1

ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

ПРВОГА РЕДА ТРАЖИ ЧИНОВНИКА

почетника за канцеларијске послове, који би био у стању кауцију положити и који, мађарским и српским језиком потпуно влада. Ако буде одговарао захтевима посла, имаће право и на мировину. Истом друштву потребна је и једна **ГОСПОЂИЦА,** која је мађарској степографији, писању на машини и српској коресподенцији вична.

Понуде са референцијама ваља упутити под знаком **„Сигурна Будућност“** на администрацију „ЗАСТАВЕ“. 1396 1—3

ПОД АРЕНДУ!

40 ланаца ораће земље

на висоравњу (плато-у) у мошоринском хатару (Бачка) **издајем одмах под закуп на више година.** На земљи је салаш и сва потребна здања.

За услове обратити се што пре на власника

Ђоку Петакова
економа.
1431 1-2 *Мошорин* (Mozsor) Бачка.

БИВША НИКОЛИЋЕВА КУЋА

у Доњем Ковиљу продаје се одмах

Поближе обавештаје даје

Dr. Székely József,

1421 **адвокат у Кули.** 1—1

КУЋА НА ПРОДАЈУ

кућа у Сентомашу на пијаци на најживљем месту, у којој постоји већ 45 година гостионица, са великом авлијом, шталом за 50 коња, великом шупом и шупом за каруце, са капијом, 3 стана комотна, 4 подрума са гвозденим гредицама, 1 дућан на ћошку са 2 излога, 4 пашажерске собе коморе за дрва и собе за прање рубља. (Авлија је циглом патосана) и свим осталим прибором. Продаје се. Потребно је 6000—8000 ф. Упитати на лицу места код

Ђуре Петковића
1340 1 3 књиговође
Прве сентомашке штедионице.

ДОБРОВОЉНО **продаје КУЋУ БРОЈ 10.**

налазећу се у најпрометније и у највећа сремска села, Лаћарак, Мартинце, Кузмин, и Грк, водећи две трговачке улице (занатлијска улица и Савска, обала на међи српске Митровице) града Митровице са шест већих и мањих са потребним господарским зградама (комором за дрва, шупом, кухињом за прање и подрумом, снабдевених за трговине, радионе и гостионе. Као и за породична становања подесних станова у апроксимативној вредности од 18.000 до 20.000 круна **и све писмене и усмене информације даје**

Огњан Мангуловић,
правос. српски свештеник
1372 1—2 у Митровици (Срем).

---

2 КУЋЕ НА ПРОДАЈУ!

Једна до друге бр. 170. и 171. које постоје у **Ст. Футогу** на врло живом и прометном месту, преко пута од општинске куће. Због другог предузећа продајем из слободне руке са или без дућана.

Прва је нова зидана 1907. г. са пространим локалом за дућан, са лица улице 3 простране собе, 1 кујна, шпајз, из којега је улаз на таван, затворен ходник $2^1/_2$ метера широк а дугачак колико и кућа, из ходника иде се у подрум. Друга је са 2 собе, 1 кујном, шпајзом и подрумом.

Рефлектанти нека се обрате за цену и услове на власника

Момчила Мирковића
1397 1—3 трговца (Стари Футог).

Електрична штампарија дра Ст. Милетића у Новом Саду.